

Disputatio inauguralis medica, de cataractae nova pathologia, von dem weisen oder grauen Stahr ... / [Johann Heinrich Meinel].

Contributors

Meinel, Johann Heinrich, 1687-
Jacobi, Ludwig Friedrich, -1715.
Universität Erfurt.

Publication/Creation

Erffordiaae : Typis Groschianis, [1708]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/s366b3tw>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

I N. J.

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICÆ,
DE

CATARACTÆ NOVA PATHOLOGIA,

Von dem weissen oder grauen Stahr.

Quam

DEO BENEVOLENTE,

RECTORE HUIUS UNIVERSITATIS MAGNIFICENTISSIMO,
REVERENDISSIMO ET ILLUSTRISSIMO DOMINO,

DOMINO

PHILIPPO WILHELMO, S. R. I. COMITE de BOINEBURG,

SACRÆ CÆSARÆ MAJESTATIS CONSILIARIO INTIMO &
CAMERARIO, nec non METROPOLITANARUM ECCLE-
SIARUM MOGUNTINÆ & TREVIRENSIS CA-
NONICO CAPITULARI SENIORE,

EMINENTISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS MOGUNTINI CON-
SILIARIO INTIMO, ac CIVITATIS TERRITORII que
ERFURTENSIS PRO-PRINCIPE &c. &c.

DOMINO NOSTRO GRATIOSISSIMO,

JUSSU FACULTATIS MEDICÆ AMPLISSIMÆ,

Sub P R Æ S I D I O

D. LUDOVICI FRIDERICI JACOBI,

Archiatri Electoris Moguntini, Professoris Chym: Æstumatiss-
simi & Facult. Medicæ Assessoris Ordinarij
Gravissimi, &c.

*DN. PATRONI & PROMOTORIS sui omni observantia
cultu prosequendi,*

PRO LICENTIA

Summos in ARTE MEDICÆ HONORES JURA &
PRIVILEGIA legitimè capessendi,

Publicæ Eruditorum Disquisitioni proponit

JOHANNES HEINRICUS MEINELIUS, Baruthò Francus,

Ad diem 13. Octobr. horis & loco consuetis

ANNO M. D. CC. IIX.

58700 (13)

Prooemium,

Oculorum, si evolvimus, fabricam miraculo plenam deprehendimus: nempe talem, quae Conditoris Supremi sapientiam & jubar prae reliquis corporis membris abunde ostendit, ut etiam fere nullum suppeditet nomen; quo hi exprimi rite possint. Lingua haeret, nullus orator, mechanicus artifex assequi satis valet, nisi in Divini Numinis Sapientia acquiescat. Quis enim nescit, quam necessarius ad bene esse hominis sani oculus sit, ut etiam, in rite obeundis actionibus quam plurimis, homo illo carere haud possit: Et sicuti visus in actione sua maxime mirabilis, ita & organon ipsius superat omnem admirationem. Tot enim partibus, tanta industria instructum est, ut nesciamus, an non cum Plotino & Synesio *NATURAM MAGNAM* appellare hoc organon cogamur. Cum & Aegyptii, oculum ut Solem adoraverunt, & *DEI* invisibilis visibilem filium appellarunt; Nam duo oculi microcosmi Lumina & veluti fulgentia sidera dignitate & usu Soli non cedunt, si Sol radiis suis universum mundum collustrat, nihil inde voluptatis, nihil commodi accipit, Oculi autem, dum omnium visibilium simulacra animo representant, cum his oblectantur, objectorum formam, magnitudinem distantiam percipiunt, quod nulli alii sensorio verè concessum est; Hinc ab Orphæo dicti fuere fenestrae animi, (nam

oculi sunt animi, indices uti vultus est animi imago). im
in oculis animum habitare, dicendum erit, & per oculo
veluti per fenestras ad animum usque penetratur, u
quidam præclare dixerit; Illos animæ speculum esse. Mi
rantur enim oculi, adamant, concupiscunt, amoris, ira
furoris, misericordiæ, ultionis, sunt indices. In audaci
profiliunt, in Reverentia subsident, in Amore blandiun
tur, in odio efferantur, gaudente animo hilares subridem
codem mœrente languescunt, animo, ira flagrante, ex
asperantur, in cogitatione & cura conquiescunt, quasi cur
mente simul intenti; Unde ex vario & multiformi con
tuitu nuncupantur torvi, truces, flagrantes, graves
transversi, limi, blandi: siquidem animi affectus ita ex
primunt, ut quasi alter animus esse & animum ipsum attin
gere videantur: Hinc Authores à janua vix aberrasse, ar
bitramur, qui animum in oculis locarunt, oculum vocan
tes organon lucidum, solarem animalis particulam, divi
num membrum, cuius gratia & cerebrum fuerit ex
structum: sed quid dicimus cerebrum! Totius homin
gratia adsunt, ut hujus status tam naturalis quam præ
ter naturalis inde cognoscatur; Nam secundum Hippocra
tem ut valent oculi, ita & totus Homo, & secundum ver
sum vulgarem: Est oculus testis, quales intrinsecus estis.
Hunc non mirum, quod & in foro medico ex ipsis oculis
varia depromantur signa tam Diagnostica de statu homin
nis præsentis, tam naturali, quam præter naturali, quam
Prognostica; Medicus enim ex aspectu oculorum sæpissimè
optimam Prognosin instituire ægrique reconvalescentiam
aut ipsam mortem prædicere valet, quo ipso sibi sæpe apud
ægrotos & adstantes laudem & gloriam conciliare potest.
Et sicuti hoc Organon aliis sensoriis dignitate non cedit
ica & hujus non infimus est usus nempe visus, quæ
inter

inter alios sensus omnium philosophantium iudicio facile principatum tenet. Quo autem nobilior præ aliis tam oculi quam visus deprædicetur usus, eo minus uterq; labe varia immunis est, siquidem diversimode pluribus afficitur morbis, quorum non minimus erit affectus Cataracta dictus, quam pro renata pertractandam & considerandam ad manus sumimus. Fiat autem hoc in Dissertatione hacce Inaugurali; ubi præprimis id nobis agendum esse arbitramur, demonstrare, ex qua causa hæc sit orta, & status morbi diverse obvius dignoscatur indeque curandi methodus subjungatur. Interim DEUM Ter Optimum Maximum supplices nos præcamur ut talibus nostris conatibus, sua immensa bonitate velit benedicere.

§. I.

Um secundum Socratem nominis consideratio, sit initium doctrinæ: Hinc & nos Cataractæ naturam & hujus curandi methodum indagaturi, non inutile fore, arbitramur, pauca, ad accuratorem hujus nominis contemplationem facientia, prælibare; dum huc usque in Foro Medico talis in conscribendis Dissertationibus observatus fuit ordo, & plurima morborum nomina, quæ Græcorum profapiam sapere solent, Latini Medici retinere, sive idiomate suo, vel plane non vel difficulter & non nisi per ambages explicanda, sive in sapientiæ græcæ perpetuum monumentum, inter quæ etiam cataractæ nomenclatura referenda.

§. II.

Appellatio itaque Cataractæ est deducta à verbo Græco *καταράττειν*, quod significat, impetuose perturbare, aut secundum alios *καταράσσειν* i. e. cum strepitu decidere, quasi hic affectu soculorum cum impetu quodam accidat,

ac perturbatus humor oculi aqueus ab alio deciduo liquore adsit, quæ denominatio ab Antiquis desumpta videtur à quadam Analogia nonnullarum rerum & nostri affectus, quæ ab alto cum impetu ruunt, præprimis ab avibus depredatricibus, ab alto imprædam ruentibus: Aut fluviiis à cacumine montium cum insigni aquarum strepitu præcipitantibus: Aut nubibus largos nimbos cum impetu profundentibus, quæ res pariter tali Cataractæ nomine insignitæ prostant: Quæ ratio esse videtur, quod noster affectus Antiquis huc usque suffusio sit dictus: Num autem ita vocari debeat, patebit inferius. Melius autem Cataractæ nomen hanc analogiam, si quæ locum habeat, admittit cum foribus pendulis, occludentibus portas, & hostium introitum prohibentibus: Aut obice, ad colligendas & remorandas aquas, postmodum cum majori vi deciduas; id quod in Aggeribus fluviorum videre est, id est, impedimento modificante & divertente aquarum cursum; si quidem pariter aliquod impedimentum in nostro affectu sentitur, propter quod radij visivi aditum non habent, & pupilla occluditur pellicula quadam, quo minus visus fieri possit, & hanc ob causam Cataractæ nomen à veteribus obtinuit. Sufficiat nobis, modo nostri affectus nomenclatura penes Medicos sit usu recepta, & per Cataractam is sit explicatus, penes quos ut plurimum verba valent ut nummi.

§. III.

Præter hæc alia etiam hujus affectus usitata Synonyma hic tangere, integrum nobis esset: Cum autem hæc saltem gradualem habeant differentiam, aut plane locum nullum penes accuratiores, hunc pensitantes, inveniant. studio cum differentiis hujus omittimus atque properamus ad nostri affectus Definitionem *Est autem Cataracta visus plus minus impeditus à tunica sive pellicula intra spatium*

spatium oculorum corneæ & humoris aquei tenuissimum per Spiritum oculorum insitum in actu assimilationis, humoris nutritij eodem delati, errantem, plus minus opaca & firma reddita atque pronata, in initio cum comitantibus simulacris muscarum, filamentorum & in progressu telarum aranearum variis oriundus.

§. IV.

Priusquam autem traditam Definitionem ventilamus, è re esse, confidimus, nonnulla prius degustare de visu naturali: in quo rimando ob multorum Authorum dissensum non minima occurrit difficultas: præprimis cum ad huc nondum sit evictum, num visus sola specierum opticarum in spiritu luminoso hærentium fiat receptione: vel an spiritus nostri visivi emissionem in objecta hic peragatur, nam hucusque plurimi videndi actum in sola idearum opticarum receptione consistere opinantur, huncque eodem modo fieri ac in camera obscura, tantum ut anima de his ideis delatis in cerebro ferat iudicium; an autem ab artificiali receptione ad naturalem vitalemque illa illatio valeat, inferius id evidenter demonstrandum. Alij vero sola radiorum visivorum ex oculis emissionem, illustrante objecta, hunc actum videndi admittunt; cum autem de nocte in tenebris visus non observetur, etiamsi apertis oculis objecta aspiciantur, etiam cum intentione ad videndum summa: neque à nostro spiritu illustrata tunc temporis fiant objecta, ut in sensum venire possint: merito nos media incedere via jubet ratio, atque hunc actum videndi immanenter transeuntem statuere cogimur.

§. V.

Dicimus igitur, visum esse actum immanenter transeuntem, in quo nullo spatio interveniente agens & patiens sunt conjuncta: nam etsi agens semper sit in nostris

nostris oculis, tamen, si non patiens, nec conjuncti
adesse potest, nihilominus talis actus erit immanens, non
sola tantum receptione fieri potest: nam opticum sensum
in sua figura, certa distantia & dimensione influere haud
potest in oculum parvum, figura brevi & exigua circumscriptum,
nec magnum punctum in parvo spatium secundum suam realem & veram dimensionem, quam
habent oculi, contineri & influere potest; insuper cum
spatium aliquod inseparabile ab ente impossibile est, hoc
in sua specifica dimensione posse representari in oculis
nam quævis objecta visiva in suis locis videmus & actus
videndi non in nobis completur, non in cerebro sed extra
tra nos: utpote si aliquid secundum sua accidentia debet
representari, illud manere cogitur in suo loco: spatia enim
affigunt accidentia subjectis & objectis: neque abstractivus
actus videndi compleri potest, quia qualitas abstracta nec
potest in foro physico concipi & representari in oculis
ergo nec receptione iste actus absolvitur, sed simul ratio
visivi spiritus insiti nostri debent ipsi deferri in objectum.

§. VI.

Ex his itaque patet visum fieri per actum immanenter
transeuntem, i. e. non sola specierum opticarum receptione:
verum & radiorum visivorum emissionem in objecta, à quibus ista
idea optica sunt elapsa & talis actus est spiritualis, qualis
solennis in nostro corpore subinde occurrat: nam spiritus
noster in oculis certos in scopos influere potest, cujus tamen
actus remanere & immanere soloque facile uberius probari
potest appetitu, in quo spiritus egreditur è capite in ipsum
stomachum, cujus tamen actio immanens est in cerebro; Sic si
dolet per actio doloris est in capite, transiens vero in pede; Eodem
modo actio immanens potest esse in oculo, transiens
aure.

utem in objecto ; nam spiritus noster oculorum visivus
habet identicam rationem quandam cum spiritu lumino-
so , siquidem non omne lumen videtur a nostro spiritu:
lumen enim de nocte non videmus ob inconvienien-
tiam hujus luminis cum nostro spiritu visivo : vident ta-
men hoc alia animalia , quorum oculorum spiritus cum
nostro identitatem habet: Imo nostro spiritui visivo vitioso
sæpe tale lumen in conspectum venisse , testan-
tur variaz historiaz, ubi etiam in intempesta nocte omnia
minutissima videri à quibusdam potuerunt , & hæc est
ratio, cur in vitiosis oculis lumen diei, nonnunquam de
nocte lumen candelæ perterri non possit. Contingit autem
visus ita , species optica, quæ est qualitas in lumine hæ-
rens per opticos quoque humores & tunicas transiens
refracta, intensior reddita, tandem in tunica uvea depicta
eodem ob analogiam quandam cum spiritu nostro vi-
sivo intime conjunguntur , adeò ut spiritus hic cum lu-
mine modificato seu colorato quasi idem fiat & sub illa
identitate spiritus noster has species percipit: quamvis in
remotis & distantibus cum dimensione & situs distantia,
quæ partim de subjectis suis separabilia accidentia non
sunt, partim in oculis anguste circumscriptis locum ha-
bere possunt nullum.

§. VII.

Unde sensus opticus sentitur in cerebro, sensationis
actus per spiritus luminosi identitatem usque in objecto-
rum sensitivorum ^{seu per} sese extendit, & est talis actus sensitivus
secundum sentiendi principium in nobis immanens: Se-
cundum autem species sensibiles per Spiritus Luminosos
connexas extra nos seu transiens : Nam Lumen opticum
mittit sese & unitissimam copulam cum spiritu nostro
optico agit , adeo ut noster spiritus per istius consocia-
tionem

tionem & confederationem potentiam accipiat, non tam in cerebro agendi & sentiendi, quam usque in illius motus, unde Spiritus Luminosus externus elapsus fuit, excurrenti. Quod autem talis actus fieri possit videndi, probari potest, modo consulamus principium, iudicium & rationis consensum, quibus sentimus, species extra nos esse positas, non cerebro circumscriptas, unde immediatus contactus inter spiritum nostrum visivum & spiritum externum Luminosum, totam litem difficilem in actu videndi ortam, removebit, imprimis cum noster spiritus sensitivus sæpe nesciat suos actus commensurare sensitivos, uti videre est dolore pedis, qui, etiam amputato pede, in illo loco, in quo is antea fuit, adhuc sentitur: Cujus mentionem facit Sauvrij in sua Anatomia nov. pag. 279.

§. IIX.

Quo autem talis actus videndi immanenter transiens exacte peragi possit, requiruntur quoque præter istam spirituum convenientiam & justam objecti & subiecti distantiam, oculorum iusta structura quoad omnes & singulas partes: imo patula data via, tam ad recipiendas opticas species quam ad visivos radios in ipsa objecta transeuntes; nec ullum impedimentum adesse debet sive ab extra id sit positum aut adnatum aut intus genitum, quale occurrit in nostra cataracta, in qua tale velamen seu impedimentum adest, quod impedit, quo minus species opticae intrare possint in oculum, sicque mutua, spiritus visivi & externi *φωκίλια* ad actum videndi maxime necessaria, oriri nequeat, multo minus spiritus visivi transitus erit. Hinc prout tale velamen majus aut minus tegit pupillam, prout quoque visus impeditus diversimode aderit, & hæc est ratio, quod in initio Cataractæ quatenus tale minimum est, nondumque cohaeret

sed frustilatum & subtilissime tangit pupillam, aut saltem
cohærens est retiformis, prout videntur talia simulacra
muscarum, pilorum & in augmento telarum aranearum in actu
videndi occurrere, & prout plus minusve visus impeditus
erit dicendus, quousque tandem ob densitatem hujus
pelliculæ, successu temporis factam majorem, totus actus
videndi impeditus fiat. Hoc autem velamentum non
est nudum coagulatum aliquod & facile dissipabile, sed
consulto à natura errante pro spatij indole intra corneam
& aquosum liquorem fabricatam & ultimo maxime fir-
matam, ut etiam, si ad maturitatem perfectam pervenerit,
difficiliter acus cuspidè in partes dividi valeat, atque o-
perator in operatione sua cogatur, à superiori oculi,
rarissime ibidem firmiter adhærente, integre deorsum
difficili quodam labore deprimere, si iterum visus ex-
actè fieri debet, nam tale velamen revera est tunica seu
pellicula prædictò in minimò spatiò formata.

§. IX.

Subjectum quidem Cataractæ generale & deno-
minativum potest dici oculus, modo unus, modò gemi-
nus, organon visus admirandum: tamen primarium à
nobis assignatur illud spatium minimum inter corneam
tunicam oculi & humorem aqueum, qui etiam sine du-
bio semper suam tunicam subtilissimam propriam erit æquè in-
clusus, ac alii humores in oculo observabiles: aliàs, qua-
tenus talis liquor est valdè mobilis, & præ aliis fluidior,
is, in quovis motu oculi aut totius corporis, nulla tunica
munitus, facilè turbaret visum: Insuper hic efflueret per
foramen acu inflictum, operatione facta: nec acus mota
videri posset inter operandum, ni imperita operatio sit
peracta, ubi, læsà tali tunica, humoris aquei suffusio ad
corneam conspicitur, & vix postea visus aut difficulter,

restituitur, aut planè non: qui tamen statim post operationem, nimirum remotâ tunicâ, restitutus observatur: qualem operationem hic loci institutam non ita pridem mihi licuit videre; quæ etiam mihi anam præbuit dissertationem hanc de hoc affectu conscribendi: hujus quoque tunicæ subtilissimæ *αυτόπτης* Excell. Præses in demortuo, Cataracta alias affecto, fuit, tum suspensâ manu & cultro admodum acuto, detecta tunica cornea, talis valde subtilis, aqueum liquorem includens, in conspectum veniebat, nilquè liquoris aquei post remotam corneam effluebat usque dum levissimi cultri punctura hæc lædabatur, ut hinc à non vidisse ad non esse, minimè statim valeat illatio: nam extantæ historię in gutta serena, nervum opticum non obstructum fuisse repertum, in quo tamen fere omnes guttæ serenæ causam legunt, istius que subjectum habent.

§. X.

Sit igitur tunica seu pellicula intra spatium tunicæ corneæ liquorem aqueum includentis, plus minus maturè facta, causa nostri affectus proxima & immediata sæpe colorata, (nam ceteræ partes omnes oculorum sunt integræ & salvæ) ex quâ præsentè visus sit impedimentum hicque magis aut minus impeditus; hoc saltem indagatum dignum esse, nobis videtur: à qua causa hæc sit pronata: hanc autem in nostra definitione Cataractæ expresse posuimus, esse spiritum oculorum insitum in actu particularum nutritiarum intra prædictum spatium superflue delatarum assimilationis, hanc tunicam formando, errantem: Sed primò intuenti durius dictum fortè videbitur, Spiritum insitum oculorum errori argue e velle ob hanc pelliculam generatam: Cum tamen nos per hunc spiritum, animam rationalem, null

parti solitariè affixam, toti communem omnibusquè præsentem saltem intelligamus, cui errorem imputare velle, nefas esset; si autem quis hujus opera innumera perlustrat attentius, is certè non unam hanc culpandi causam inveniet. Non dicam jam multa de actionibus mentis vulgò dictis, quos quæso, non errores anima rationalis in ratiocinando committit in numeros, de quibus abunde testantur deliria: non dicam de omnibus actionibus corporeis, quæ etiam ab hac omnes sunt deducendæ, quos non in his quoque committit errores? videamus hominem formandum, in quo aliquando hæc ipsa sine suò præfixo planè excidit, formando foetum nec homini, nec bruto animali similem, sed massam informem, monstrum molamque: non rarò partes anima decepta producit, hasquè nutrit, vel ut foetum genuinum, à quo tamen si rite illum cognoscere posset, quam maximè abhorreret: exemplo sint nævi materni, excrescentiæ, tumores, quæ non nisi errori animæ in actu formationis & nutritionis deceptæ adscribenda; nec quis putet, hanc nostram tunicam seu pelliculam intra spatium corneæ & aquei humoris erroneè pronatam esse solitariam, sed perpendat, quamplurimas similes deceptiones animæ in corpore obvenientes, quæ commissi erroris argumentum esse possunt: imprimis si scrophulas, strumæ, melicerides & alias hujus farinae tumores nobiscum aspiciat: an non in illis inveniatur tale novum productum, in quo materia vitiosa inclusa hæret, & nisi in curatione talis tunica radicitus extirpetur, subsequuntur ulcera ichore continuo manantia, difficulter aut nunquam sanabilia: aut ipsa tunica de novo pronascitur, atq; humorem vitiosum includendo, tumores hos constituit: Sic Excell. Præses refert exemplum hujus com-

missi animæ erroris in tunica quadam generata in studio vomica extincto & cultro anatomico in multorum adstantium præsentia, à se dissecto, in quo observabatur quædam tunica, quæ totum sinistrum lobum pulmonis tegebat, qui non nisi eâ remotâ, venire potuit in conspectum, cujus mentionem quoq; fecit in quadam Dissertatione de Vomica. Et cur non paria fata sustineat ipse oculus, cum externa tunica, bulbum oculi velans, à natura errante producat, quod malum unguis oculi salutatur: proinde nec illi erranti difficilè erit, talem pelliculam intra spatium sæpius dictum generare, id quod demonstratu facile est, siquidem hæc non solum non temerè est pronata, sed hujus texturæ specialissimâ expansione exquisite in latum, minimè verò in profundum determinata: & hæc ipsa Cataracta sæpè hæreditaria, & connata est: exempla videri possunt in Encyclopædia Chirurg. rat. p. 199. Dolæi & observ. part. 2. p. 633. Horstij & Cent. 117. Observ. 61. Borelli, quæ à nulla cujuscunque humoris affectione expectari possunt: licet de la Charriere Nouvilles operations de Chirurg C. 30. omnem Cataractam esse connatam nullumque membrum contra naturam generare; sed rudimenta esse factam prima conformatione, & Cataractam non nisi ex pellicula quadam præexistente fieri, putet: quod, quatenus est contra experientiam, rejicimus: uti de Polypo narium Plica Polonica videre est, ubi nullo vestigio observato, de novo generantur, exstructa conservantur, de quibus videatur. Barthol. Anat. Haffn. Med. Vol. V. observ. 29. Albinii Diss. de Polypo. Quod autem talis sæpè diversè colorata tunica seu pellicula intra spatium corneæ & humoris aquei pronata, obveniat, fieri putamus aut ab accessu humoris nutritij per aqueos ductulos Nukianos eodem delati pariter

pariter diverse colorati , aut stagnantis ex propria
suâ propensione tales induentis colores , quo inde ejus-
modi productum fiat , quales adsunt causæ materiales,
uti de ictero, Cachexia videre est.

§. XI.

Hunc autem errorem concipiendi spiritui insito o-
culorum variæ causæ ansam possunt præbere uberrimam:
imprimis si consideramus temperamentum phlegmati-
cum, in quo Cataracta præprimis observatur: quatenus
turget materia nutritia maximè in omnibus partibus
dulci atque superfluo , & per consequens in oculis opti-
ma ad assimilandum , quâ à spiritu insito oculorum
cognitâ , hic arripit facilè ansam , tunicam seu pellicu-
lam hanc generandi , & quidem primò trepidè , qua-
tenus timet, hanc inde enatam, sibi fore in videndo no-
cuam : hinc ægrè talem texere incipit : cùm autem erro-
rem hunc commissum cognoscit , intactam per aliquot
tempus relinquit, tantum in statu quo conservat , non
autem augmentat, usque dum major error indies com-
mittitur in repletionem corporis , & inde copia majori
eodem delati humoris nutritij per spiritum oculi hoc
contextum, uberius in latum contexere incipit : impri-
mis quatenus illud minimum contextum continuo mo-
vendo, hunc magis turbat, ut nesciat à suo semel in-
cepto desistere sed tunicam seu pelliculam pro spatio mi-
nimo expandit & sic pupillam totam regit : Hinc in-
de in augmento hujus morbi visus contingit quasi per rete
aut fumum aut nebulam , quam etiam firmiorem cum
tempore reddit & opacam, ut hâc ratione propemodum
totus visus ac actus videndi sit impeditus: Interim per
alvesfactionem hanc conservat non aliter ac alias corporis
partes & piaculum esse putat, & si potens, ipsam iterum
anni

annihilare; nam si potens est anima, in formato foetu partem quandam ex nudo aspectu alicujus in alio absumptæ partis sive capitis sive brachij aut pedis, subito annihilare, cur non æquè habebit potentiam, hanc etiam tunicam in oculo pronatam dissipandi, modo talis idea potuisset firmiter imprimi huic insito & deleri pristina, in hac pelliculâ instruendâ & exstructâ conservandâ, quippe multò alia abominabilia semel asvefacta intra corpus latentia, conservat, quòd in purulenta materia ἀποσήμελας videre licet, quæ non solum à natura includitur tunicâ quâdam novâ, hæcque conservatur atque nutritur, ut etiam, si apostemate aperto illa unâ vice efflueret, jactura vitæ immineret; siquidem confertim evacuatâ tali materiâ animi deliquium & mors sæpè eveniunt. Imò ex crescentiâ variâ externâ demonstrant errabundum hunc spiritum, semel à sua conceptâ idea non desistentem, sed progredientem usq; dum finem intentum, in exstruendo & conservando obtinuerit.

§. XII.

Quantum valeant hunc Ω m. oculi insitum errabundum reddere sex res non naturales: imprimis animi pathemata, tristitia & mœror indeque lachrymarum profusio, testantur variâ historiâ apud Hildan. Cent. IV Observ. 15, non dicam de aere frigido poros tunicæ corneæ obstruente, quæ etiam permittit in naturali constitutione oculi subtilissimas superfluas particulas nutritia transudare; quibus impeditis, in illo quoque spatio, e quo pronascitur hæc pellicula, ansadatur, qua inde errabundus iste spiritus fiat, concludatque has esse mutandas in solidam substantiam huic spatio convenientem quod autem tales excretiones subtilissimarum particulæ per tunicam corneam, etsi durissimam, fiant, evincuntur possunt ex pustulis in superficie externa hujus sæpius enati

quæ non nisi à reſtagnante quodam humore fieri poſſunt:
& hæc eſt ratio, quod Collyria actu & potentialiter fri-
gida applicata sæpe ſæpius cauſa occasionalis fuerit ipſius
Cataractæ. Sic Plethora ex eadem cauſa anſam non le-
vem dabit, ut anima oculi, quatenus decipiatur ab humo-
re nutritiò ſuperfluò ſubſiſtente, inde hanc tunicam
ſeu pelliculam conſtituat: nam frequenter humor aliquis
ſtagnans anſam dat, ut anima falſum conceptum conci-
piat, & rem revera ita ſe habere ſibi perſvadeat ipſamq;
ideam conceptam in agendo ſequatur; uti de veſicâ
□ à repletâ conſtat, quæ in cauſa dormientibus eſt, ut
ſomnient, ſe ſtare ad angulum & mingere, id quod etiam
ſæpe contingit: tale quoquè inſomnium excritur ex tur-
geſcentia ſeminis in veſiculis ſeminalibus, ubi dormien-
tes ſe rem habere cum amaſiâ putant, & prout idea ſpe-
cifica ſemel à ſpiritu eſt formata, ſic etiam in agendo
ſpecificè ſequitur: Hinc non mirum eſt, ſemel conceptâ
ideâ, hanc tunicam ex præſente nutritiâ materia tan-
quam cauſa occasionali fieri intra ſpatium tunicæ cor-
neæ & humoris aquei ab illo Ω u inſito. Et quæ ſunt
aliæ cauſæ quam plures occasionales, quas omnes hic
recenſere foret tædioſum nimisquè prolixum.

§. XIII.

Cum autem Cataracta variam ludat faciem & in hac
conſtituenda, certū tempus Ω u inſitus oculi prærequirat,
non aliter ac alij morbi, obtinet enim principium augmen-
tum & ſtatum: id quod Medico ad curandam Cataractam
ſcitu maxime neceſſarium eſt; quocunque enim modò
Cataracta ſit comparata, ejus præſentia omni tempore
plus minus officiet viſui: hinc cuiſvis temporis Cataractæ
ſigna lubet præmittere. Principium hujus ſe manifeſtat
ſimulacris muſcarum, filamentorum ante oculos voli-

tantibus & quidem continuis inter videndum, quippe
vaga hæc in Affectione hypochohndriaca & hysterica
occurunt, quæ non nullis habentur Prodomi Cataractæ
Progressus autem hujus à visu ægri, quasi per telas arane
arum nebulas atque fumum factò, dijudicatur: ubi qu
dem pupilla pellucida obscurata aliquò modò subinc
explendescit, & palpebrarum frictione harumque sub
taneâ apertione, quâ pellicula in partes divisa & valde
mobilis aspicitur, tandem matura facta, in oculo fricti
immobilis manet atque sic totus visus impeditus ex
sistit: si enim splendor lucis adhuc adest, Cataracta non
dum est apta, ut removeatur acu: insuper hõc tem
pore, quò fit Cataracta, etiam pupillæ diversus color ap
paret; quin etiam matura facta variat coloribus, de qu
bus quatenus visui sunt obvia, ulterius verba facere
opus non esse, arbitramur.

§. XIV.

Cognitis præsentis Cataractæ signis, ea quoque
nucleanda restant, quæ futurum statum prædicunt; nam
quando pellicula primum quasi obtinet punctum & jam
in tenuissimam tunicam est redacta retis instar tenuissi
mi & inter videndum simulacra muscarum aut ipsarum
telarum aranearum incessanter occurrunt, pupillaque
sub cornea tunica albida conspicitur, tunc affulget spes
restitutionis: quando autem paulo maturior facta illa
pellicula, & saltem splendor luminis apparet, tunc diffi
cilis erit curatio, & expectandum ut plurimum, quous
que maturior sit reddita: tunc unicum auxilium erit
ponendum ipsa operatione manuali; quamquam & alibi
ubi splendor adhuc luminis adest, putent, adhuc spes
convalescentiæ adesse, modo convenientia medicamenta
adhibeantur, de quibus videantur Reusnerus, Cur.

Bibliothec. Velsch. 36. & Holler. de Morb. intern. Cent. 20.
Imo Schenkus, Obs. Ll. p. 151. Sufficit quod tunc tem-
poris talis Cataracta acu adhuc non sit tentanda: dividitur
enim facilè illa in diversas partes, ut impeditus videatur
magis visus, sed relinquenda usque ad maturitatem ma-
iorem & tunc spes unicè collocanda est in operatione.
Quamquam & alij hanc inveteratam oculi ineptam de-
preciantur, cum tunica seu pellicula hæc ob duritiem non
nisi summâ violentiâ sit solvenda & difficulter aut planè
non se deprimi patiatur, aut ob glaciale formam de-
hiscens fiat; sic etiam ratione diversi coloris prognosis
ut instuatur, Medicus debet esse cautus: nam si albus
color & gryseus, apparet in oculo major, spes adest recon-
valescentiæ, non ope quidem medicamentorum, sed a-
cus, modo illa nec nimis cito nec nimis tardè admovea-
tur: cærulea autem Cataracta flava, rubra, viridisque
non admittunt acum: imo licet alba & grysea videatur
& acu possit removeri, tamen si æger non bonæ consti-
tutionis, magnusque dolor capitis & oculorum, sternu-
tatio & vomitus adsunt, aut aliis morbis gravioribus si-
mul est affectus, operatio hæc interdicens.

§. XV.

Perpensis iis, quæ ad Cataractæ historiam consideratu
digna fuere, nunc quoque curationem hujus aggredi
placet exactè & paucis tradendam. Cum autem indi-
catio curativa hæc sit, ut spiritus oculi insitus in actæ
assimilationis tunicæ seu pelliculæ plus minusvé pronæ
errans revocetur, ne ulterius progrediendo ad statum
veniat, generandi hanc ipsam opacam & densam, vix aut
nunquam medicamentis debilem; in hoc autem re-
vocando non sufficit, humorem ansam huic generatæ
præbentem superfluum sive hærentem ibidem, sive ad

hunc defluentem dissipare revellere & expellere, sed potius delere ideam conceptam & aliam huic imprimere, quo insurgat ad hanc tunicam plus minusve generatam dissipandam, aliàs obtinebit ille antiquum morem conservanda hac tunica, ad quam minimam partem nutrimenti requirit, quod ad conservationem totius oculi debet deferri; quò autem idea nova illi imprimatur, terror injiciendus est defectu nutrimenti, nam sicuti humor ille superfluous illi insitū decepit, ut ab illo prædicta tunica fuerit pronata, ita à defectu hujus terror iterum injiciendus, quo attonitus fiat, pristinique officii sui memor peregrinum id ab errore antea formatum iterum deleat. Uterque scopus attingitur tam evacuantibus, dissipantibus, avertentibus, quam irradiativis & idealibus, medicamentis.

§. XVI.

Inter evacuantia varia referri possunt, nempe *purgantia*, quæ, quò sunt penetrantiora, eò melius defluens ad oculum nutritius humor avertitur, & defectus nutrimenti ab illo magis sentitur; inter hæc laudantur radix jalappæ, colocynthis, gummiguttæ, helleborus niger, & ex his præparata, quibus si conjunguntur Mercurius dulcis, regulus antimonii stellatus cum nonnullis guttulis olei cephalici aut aromatici, & inde formentur pillulæ, convenienti tempore adhibitæ, magnam operam navabunt, ut non solum humorem defluentem ad ipsum oculum avertant sed & ideam imprimant vi irradiativâ, ut errans ille spiritus labem suam cognoscat, tunicamque præternaturalem deleat; siquidem his solis punctum curationis Cataractæ in initio & progressu absolvi potest. Non leve emolumentum quoque dabunt pari jure ipsa *Vomitaria*, de quorum usu convenienti quidam hic dubitant

bitant , hâc ex ratione : quia ab horum usu non tantum totum corpus concutitur , sed & illo Vomendi actu fortiorique diaphragmatis constrictione exortâ , descendens humor valdè comprimitur , compressione factâ sanguis ipse cum humore nutritio ditatus , concitatori motu pariter atque largiori quantitate ad caput fertur , quò delatus faciem rubore suffundit , oculosque intumescere facit , ita ut hi sæpè plurimum hinc patiantur. Ast quia ex superioribus patet , Cataractam non fieri à tali affusione humoris , ut perturbatus fiat liquor aqueus , & inde pronascatur Cataracta ; proinde ex Vomitoriorum usu nulla noxa erit timenda , potius magnum emolumentum hinc redundabit in ipsos oculos , nam Vomitoria non solum talem defluentem humorem nutritium avertunt , sed & hærentem absumunt , quo spiritus in oculo insitus ab hujus defectu sentiat terrorem & revocetur à suo errore , quo cognitò ; insurgat ad tunicam iterum delendam , & pristinum officium præstet in oculo , in suo vigore conservandò , quò visus imposteriorum non impediatur ; præsertim id fiet , si talia in usum vocentur , quæ vi irradiativâ pollent , inter quæ antimonialia & mercurialia , & alia metallica censetur , & sunt , præter tartarum emeticum , mercurium vitæ , infusum croci metallorum aut vitri antimonij , ipsum sulphur antimonij auratum genuinum , Munkij emeticum (ex regulo Martis paratum) & quod palmarium est Mercurius vitæ solaris aut lunaris , quibus plures possunt dealbari parietes , i. e. humor nutritius tam in oculo , quam in aliis partibus & ex his defluens ad ipsos Cataractâ laborantes avertitur , spiritus insitus irradiatur , indeque , deleta ideâ peregrinâ , pristinam sequitur in exterminando peregrino productio indolem ,

§. XVII.

De sudoriferis & diureticis abundè constat, quantum præstent in superfluis humoribus exterminandis: nam non solum hisce liquor in centro corporis hærens exterminatur, & à parte affectâ avertitur, ut de aqua hydropicorum satis notum, sed & in ipsa peripheriâ ille hærens evacuatur, quod contingit in anasarca: Imò horum frequentiori usu totum corpus aridum redditur, adeò ut hectica inde fuerit sæpè enata; quod etiam contingere potest in Cataractâ curandâ, in quâ humoris nutritii absumentio & defluentis ad oculum aversio requiritur, quò defectu humoris cognitò, spiritus insitus à sua intentione præternaturali desistere cogitur in extruenda hac tunica, & ad extructam removendam compellitur. Præprimis si in usum vocantur salino-oleosa volatilia, qualia sunt præ aliis spiritus bezoarticus Bussi genuinus, spiritus Grugneri, spiritus vitæ noster ex succino & fuligine, spiritus salis armoniaci sassafratus, castoreatus: quò ultimò unicò tunica illa in oculo enata sive adhuc frustulata sive totam pupillam oculi tegens sæpe fuit sublata. Quam mirandam energiam in Cararactâ curanda exhibuerint tinctura antimonii vera & auri testantur philosophi, quibus illitis aut in oculum instillatis, omnia vitia oculorum tolli posse perhibent, nam hæc sunt quasi specula lucentia, in quibus facile labem suam spiritus cognoscere illamque postea commodius delere & oculum sanum reddere potest.

§. XVIII.

Pari jure & illa evacuantia particularia vulgò dicta hic non sunt omittenda, uti sunt *sternutoria apophlegmatizantia, masticatoria, vesicatoria, scarificationes fonticuli setacea* V. s. convenienti loco & tempore applicata; quæ omnia avertunt humorem nutritium superfluum, quò defectu

defectus in oculo affecto sentiatur & spiritus revocetur à suo errore, istamque tunicam iterum tollat adhuc nondum maturatam. Etne quicquam omittatur in hac curatione: *topica externe* simul sunt applicanda ex herbis ophthalmicis, quo inde fodus & Collyria fiant & calidè applicentur: imprimis hæc præparantur ex ∇ chelidoniae euphrasie, ruthæ & missis aliis, ex aloe myrrha camphora, Sio dulc. croco metallorum, imò additis *idealibus*, qualis est ess. fellis humani aut viperarum, quæ terrorem simul injiciunt, quo magis inde desistat spiritus errabundus & peregrinum hospitem dissipet: talia enim *idealialia* hic multum præstant, quale erat illud operatoris cujusdam in Cataracta tollenda arcanum, quod constabat ex usnea cranij humani, ipsò cranio, margaritis & ex uviiis serpentum subtilissime pulverisatis, quod quotidie inflabat in ipsum oculum affectum, quousque Cataracta fuerit sublata. Nam idealialia in excrescentiis omnibus instar incantamenti valent, quæ subito & ferè insensibiliter ab his tolluntur, quæ etiam in polypo narium verrucis, strumis, longò usu comprobata sunt & multis encomiis mactantur ab Helm. Marc. Marci à Cronland., qui hujus farinæ innumera exhibent medicamenta.

§. XIX.

Diæta interim accurata erit servanda, ne seducatur oculi spiritus insitus à superfluo humore nutritio in generanda tali tunica, sed instigetur potius ad generatam tollendam. Hinc omnia sunt svadenda, quæ parcius præbent nutrimentum, istudque subtilisando ineptum reddunt ad assimilandum sed potius compellant ad dissipandum: sunt Δ validus, cibus & potus volatiles, Ω osi, saliti & aromaticibus conditi, motus corporis frequens, vigilia, ipsa ira: contra vitanda ea, quæ humorem abundantem reddunt nutrimentum istumque roscidum facileque assimilabilem.

Qui.

§. XX.

Quibus omnibus observatis, & frustra tamen adhibiti nihil restat, si matura Cataracta existit, quam acus, in qua applicanda requiritur expertus Operator, structuram oculi benè cognitam habens, ipsumque locum, in quem acus terebrando est infigenda, & versus corneam declinanda, ne humores oculi lædantur; Potius ipsa pellicula integra deorsum deprimenda, ne in partes dehiscat aut resurgat; alias frustraneus omnis erit labor, & visus magis abolebitur quam restituetur. Et quo felicior successus operatoris evadat atque prosperior, immunis quoque debet esse patiens ab omni dolore capitis & oculorum aliisque morbis.

§. XXI.

Et hæc sunt quæ ob temporis & chartæ angustiam in Cataracta cognoscendâ, evolvenda & curanda communicare, nobis placuit: quod si fortè in hac dissertatione non omnia omnibus sapiant, tum in multis ab aliorum sententia digressi sumus, libertate philosophicâ utentes; speramus tamen, B. L. ea, quæ in difficili hac materia minus accuratè discussa sunt, in meliorem partem esse interpretaturum. Tibi interim æternum Numen pro hucusque concessis viribus sit Laus, Honor & Gloria sempiterna.

F I N I S.

